

daarbij noodzakelijk geweten en in acht genomen dient te worden.

Een niet geringe voldoening mochten we reeds smaken bij de voor-polemiek, die we met Dr P. hadden over den zin in zijn boek op blz. 84: „En van den beginne af was er het schandaal over het kerkorgel“, waarbij we dezen zin historisch-duidelijker, verstaanbaarder maakten, zóó, dat wij bij Dr P.'s dank voor onze „eerlijke en robuuste critiek“ de toezegging ontvingen:

„Nogmaals, als mijn boek ooit een herdruk beleef, zult U kunnen bemerken, dat het orgel-hoofdstuk aamerkelijk is gewijzigd. Uw critiek moet ik nog nader toetsen, geheel vergeefsch is ze zeker niet geweest, dat kan ik U nu reeds verzekeren. Of ik met Uw conclusies geheel accoord zal kunnen gaan — U hebt het aan m'n paar losse contra-argumenten reeds bemerkt — ja, dat is natuurlijk een andere zaak. In ieder geval zal ik alles grondig overstuderen!“

En bepaald moedgevend was tevens de slotverzekering des heeren P.:

„Met groote belangstelling zie ik Uw critiek op m'n Dathene-hoofdstuk tegemoet. Ik heb ook daar de uiterste voorzichtigheid betracht en vóór de verschijning van mijn boek in „Studien“ een proefartikel daarover doen plaatsen. Toen dat artikel juist van Protestantische zijde zéér vleiend werd ontvangen, heb ik gemeend mijn hoofdstuk te moeten handhaven. Onfeilbaarheid dicht ik mezelf echter allerminst toe: Uw critiek, gedocumenteerd en beredeneerd, is me meer welkom dan de zouteloze bewondering, die ik tot nu toe heb moeten incasseren: want met bewondering komt alleen m'n uitgever vooruit, ik zelf niet en de wetenschap, die kennis van de waarheid nog minder. Het zal me een eer zijn de degens met U te kruisen; ik hoop de zelfkennis te bezitten ongelijk te bekennen als ik ongelijk heb.“

Moge dit het effect zijn van wat komen gaat! Want er móet eens begonnen worden met ongelijk te bekennen; met alles! grondig! over te studeeren van wat er tot nog toe in omloop is aan „Calvinisme en Kunst“, waarbij stereotiep de laatste slachtoffer, martelares heet te zijn van den eerste. Vooral met dat laatste zal al veel gewonnen zijn; het eerste komt dan wel vanzelf.

„Calvinistische Nederlandsche literatuurstudie (lees: „MUZIEK-studie“! J. Z.) ontbreekt ons zoo goed als geheel. En toch ook op dat terrein dient den tegenstander slag geleverd. Mót onze banier fier ontplooid!“ (J. Postmus — „Het Wilhelmus“).

Want dan verschijnt er heel spoedig een andere kleurteekening op het geschiedenisdoek dan het stoffige paneeltje dat Busken Huet ophing met zijn: „Tusschen dezen zaai- en oogsttijd“ (waarmee bedoeld wordt de muziekperiode tusschen Obrecht en Bach) „viel in Nederland de storende heerschappij van het Calvinisme!“

Dán zal men gewaar worden dat, evenals „het weinig gehinderd heeft dat toen er geen kerkstukken meer gevraagd werden, dat er in de hervormde kerk voor glasbranders, beeldsnijders alle opdrachten uitbleven, menigene plaatsnijder werd, of zich tot de schilderkunst wendde“; dat „waar de schilderkunst zich van de kerk- en wandschildering moest wenden tot het intieme en persoonlijke van Hollands huiselijk leven of dat vroom-vernevelde van Hollands licht-doordrenkte atmosfeer, juist aan de Europeesche kunst iets geheel nieuws, iets eigens en enkel-Hollandsch is toegevoegd wat haar anders wellicht geheel zou zijn ontgaan“; (C. S. Adema v. Schellema „Kunstenaar en Samenleving“ blz. 342), dat het evenzomin de muziek schade gedaan heeft dat van een J. P. Sweelinck geen missen of motetten werden gevraagd, maar dat juist het Calvinistisch Kunstwerk „de Psalmen Davids“ zijn meesterstuk geworden is; dat door dezen kerkzangbundel zijn aparte orgelkunst haar invloed zou laten gelden, die officieel in de Muziekgeschiedenis nog ten name der Deutsche Orgelschool, met als culminatiepunt Joh. Seb. Bach, als doorgewerkt staat aangekeekend.

Moge het volgende „degens-kruisen“ tusschen Dr Pollmann en ons de inleiding zijn van een tijdvak in de Historische-Muziekreportage, waarbij het Calvinisme de eere krijgt, die het zoo lang onthouden is: van in niets den bloei der kunsten te hebben geschaad maar veeleer den groei ervan te hebben bevorderd en mogelijk gemaakt — direct en indirect!

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

De Synode der Chr. Geref. Kerk in N. A.
III.

Dinsdag 23 Juni was een dag van meer dan gewone betekenis voor de Chr. Geref. Kerk in Noord-Amerika, vanwege een besluit omtrent zendingsadministratie. Ook in Nederland zal dit besluit aandacht trekken. Om oorzaken die in dit artikel wel zullen uitkomen.

De zaak der zending stond van het begin der Uittreding van 1857 op den voorgrond. Reeds ter classieale vergadering, October van het laatstgenoemde jaar, besloot men tot het houden van een maandelijksch biduur, met een collecte voor Bijbelverspreiding. Eerst werd het geld, door die collecten verkregen, naar Nederland gezonden ten

bate van het werk der destijds bestaande Christelijke Afgescheidene Gereformeerde Kerk. Naar het voorbeeld dier „kerk die ons tot Moeder was“, werd ook georganiseerd, en wel in 1888, de „Commissie voor de Heidenzending“. Later werd die, naar het voorbeeld der andere Protestantische groepen in ons land, een „Board“ genoemd, „Board der Heidenzending“. Board beteekent eigenlijk een „plank“, bedoeld in den zin van een tafel, waar men omheen zit. Precies als het woord „consistorie“, dat zoo men weet ook uitdrukt dat samen zitten.

In den loop des tijds kregen deze boards de betekenis van „bestuur“, en werd die naam gebruikt in ongunstigen zin, met een hiërarchischen smaak. Men sprak van „Boardism“, zooals men spreekt van „Kerkisme“ enz. enz. Ook in de Chr. Geref. Kerk gingen er stemmen op tegen die „Besturen“. In „De Wachter“, het kerkelijk weekblad, verscheen de bede, à la de Génestet:

„Verlos ons van die Boards, o Heer!
Geef ons natuur en waarheid weer.“

Die zucht kwam op ten tijde dat de Middelburgsche Generale Synode in Nederland de oude methode van zendingsadministratie radicaal wijzigde. Niet van een „Board“ of deputaatschap, maar van een locale kerk moet de zending uitgaan. De doop is aan zoo'n instituut verbonden; het avondmaal; de prediking; de tucht. Dus óók de zending. Dit beginsel leidde in Noord-Amerika onder ons tot de afschaffing van een „Board“ der Inwendige Zending. Hoewel slechts voor een tijd. In den loop der jaren leerde de ervaring in dit groote land van geweldige afstanden, het noodzakelijke van een meer centraal deputaatschap. De Inwendige Missie over te laten aan kerkeraden en zelfs aan classes, bracht allerlei bezwaren mede. Zoo werden genoemd: gebrek aan eenheid, afwezigheid van coöperatie, ongelijke distributie van missionaire dienaren, verspilling van gelden, en afwezigheid van zendings-strategie.

Deze bezwaren worden genoemd in een rapport betreffende „Home Mission Methods“ voor de Chr. Geref. Synode van 1936. Dat rapport besprak wat men in de Gereformeerde Kerken in Nederland de schriftuurlijke basis acht voor het beginsel, dat de zending moet uitgaan van plaatselijke kerken, n.l. Hand. 13:1-3, en dan verder Hand. 14:27. Het rapport vraagt: „is dit een bewijs voor de bewering dat slechts plaatselijke kerken mogen en behooften zendingswerk te verrichten en dat het verkeerd is voor Classes en Synodes om dit te doen? Een weinig nadenken toont hoe deze bewering zonder grond is.“ We vertalen: „Dat het de plaatselijke kerk van Antiochië was die deze zendelingen uitzond, bewijst niets, want er was geen andere weg om zendelingen destijds uit te zenden. Classieale en synodale organisaties bestonden er niet. Zelfs de vergadering te Jeruzalem was nog niet gehouden. De kerk bestond slechts in zulke centra als Jeruzalem en Antiochië, en laatstgenoemde plaats een groot centrum zijnde, de derde stad na Rome en Alexandrië in de Romeinsche wereld, en de eenige gevestigde kerk in deze heidensche deelen des lands, was het een natuurlijke zaak dat deze plaatselijke kerk door Goddelijke aanwijzing de zending onder de heidenen ondernemen zou.“

„Maar dit alles levert geen vonkske van bewijs dat op heden Home Mission werk bestuurd moet worden, niet door Classes of Synode, maar door de plaatselijke kerk“. Ten bewijze daarvan werd Voetius aangehaald en Rutgers, betreffende zendingsdirectie: „Wij voor ons zijn van oordeel, dat het niet ongeoorloofd is het te laten geschieden door de Nationale Nederlandsche Synode, of door de Provinciale Synoden en hare deputaten, wanneer zulks geschikt kan, tot meerdere zekerheid.“

Ook Dr H. A. van Andel werd in een ander artikel over dit onderwerp aangehaald betreffende Hand. 15:22, 23, 25, „ubi synodus Hierosolymitana mittit“. Op deze gronden werd beweerd dat de stelling dat de zending moet uitgaan van een plaatselijke kerk onhoudbaar was en dat ook Classes en Synoden kunnen beroepen. En om praktische redenen, met name de argumenten hierboven reeds genoemd, werd met beslislheid geponeerd dat wat „home mission“ werk betreft — centralisatie de meest effectieve en gewenschte methode is.

Waar het genoemd rapport over de Inwendige Zending alzoo met beslislheid aandrang op centralisatie, was het opmerkelijk dat in dezelfde Agenda, voor dezelfde Synode van 1936, een rapport verscheen om de administratie der Heidenzending te decentraliseren. Er werd voorgesteld dat de zending behoort uit te gaan van een plaatselijke kerk of groep van kerken. En een schets werd aangeboden van de verdeling van het tegenwoordige Chr. Geref. zendingssterrein onder de Indianen en Chinezen. En aan een op zijn hoogst anderhalf dozijn kerken, die nu het salaris betalen, zou de directie der bestaande posten worden toevertrouwd. De plaatselijke kerkeraden in consultatie, (méér niet), met een algemeen „Board“, de Synode vertegenwoordigend, zouden alle zeggenschap hebben over deze posten. Hoewel de andere kerken geroepen zouden zijn om de

overige kosten te betalen, kosten die verre het bedrag der salarissen te boven gaan, zouden ze geen direct zeggenschap hebben over de zending. Zoo, als we dat in het Engelsch uitdrukten: ze hebben „to pray and to pay — but no say“.

Nadat het bovenbedoeld rapport verschenen was, boden we aan om voor de Synode of voor eenige vergadering van onpartijdige menschen te debatteeren over de volgende punten, hier in 't kort aangegeven:

1. De aangegeven bijbelsche basis, Hand. 13:1-3, is niet genoegzaam grond voor de tegenwoordige praktijk.

2. Het systeem van roepende kerken geeft geene bevrediging.

3. Het verdeelen van het tegenwoordig zendingssterrein is onrechtvaardig tegenover de andere kerken die er evenzeer voor betaalden.

4. Het is een gezond Gereformeerd beginsel, dat geen kerk over een andere kerk heerschen zal — wat toch het geval is op het zendingssterrein.

5. Het gestadig wisselen van kerkeraadsleden staat in den weg van zendingsadministratie met degelijke kennis van zaken, gedurende jaren van ervaring verkregen.

6. Het stelsel van „zendende kerken“ en speciale zendingssterreinen staat in den weg van effectievere arbeidsregeling die soms verplaatsing eischt.

7. En dan de stelling dat wanneer een taak ligt voor de verantwoordelijkheid van één de kerken-groep, geheel die groep ook die taak gezamenlijk behoort te ondernemen en te besturen. Door middel van de breedste kerkvergadering. Dat geldt ook de opleiding voor het ambt en is de praktijk in andere kerkelijke ondernemingen.

Er werd ons geen gelegenheid geboden tot zulk een publiek debat. 't Was ook niet noodig.

Op den bovengemelden dag kwam de zaak voor de Chr. Geref. Synode. Er werd heel wat debat gevoerd. Het rapport voor de Inwendige Zending ging er bijna geheel door. In hoofdzaak althans. Maar dat over de Heidenzending, ofschoon dapperlijk verdedigd, werd verworpen. Met bijna algemeene stemmen. En een commissie werd aangewezen om een Reglement op te stellen dat uitgaat van de stelling: het werk van één de kerkengroep behoort te zijn onder de directie van één de kerkengroep. En aangelegd op Synodaal opzicht. Wat te gemakkelijker zal vallen nu het besluit viel om voortaan elk jaar te vergaderen. Het betreffende Kerkenorde-artikel werd met het oog op dit besluit gewijzigd.

Schrijver dezes meent dat er te veel haast was in deze aangelegenheid. Ons dunkt verwijzing naar de Classes was wel zoo wenschelijk geweest, daar het tijd zou geven tot rijp beraad. Zóó maar een kerkenorde te wijzigen, feitelijk met slechts vier stemmen meerderheid, lijkt ons geen wijze manier van doen toe, en levert geen goed „precedent“. Haastige spoed is zelden goed. De tijd zal het openbaren.

In ons slotartikel hopen we te wijzen op de erkenning, door onze Synode, van een pas tot openbaring gekomen kerkengroep, in ons land, de Presbyterische Kerk in Amerika, en een aangenomen voorstel van correspondentie met de Chr. Geref. kerk in Nederland, reeds in Artikel II door ons beschreven.

HENRY BEETS.

ZENDING EN EVANGELISATIE

De Neuendettelsauer Mission op Nieuw-Guinea.

Ruim 16 jaar geleden verscheen in de bekende serie „Onze Zendingen“ als eerste boek: „Nieuw-Guinea“. Dit boek heeft, naar wij meenen, uitstekend gewerkt en invloed gehad. Men wist niet veel van dit grootste eiland der wereld af. Nu ja, het „grootste“ eiland is te sterk gezegd, maar het behoort toch onder de grootste, en zeer langen tijd onder de meest onbekende.

Dat is nu anders geworden. Zou Ds Rauws een tweeden druk van zijn boek uitgeven, dan zouden heel wat bijzonderheden van dit rijkste goudland der aarde worden meegedeeld. Voor onderzoekers en ontdekkingsreizigers is het een ideaalland. En daarom ook voor de zending.

Gelijk men weet behoort het eiland, dat bijna 25 keer zoo groot is als Nederland, voor bijna de helft (48 %) aan ons land, terwijl de andere helft tusschen Engeland en Duitsland verdeeld was. Met den grooten oorlog heeft Duitsland zijn gebied verloren; het werd Australië toegewezen. De zendingsarbeid, daar zoovele jaren vericht, kwam in handen van een Amerikaansche corporatie; maar sinds een tiental jaren heeft de Deutsche Zending er zich weer mogen vestigen.

Op het Deutsche zendingssterrein werkt nu de Neuendettelsauer Mission.

Op den bijzonderen aard van deze zending gaan wij maar niet in. Men weet, dat Duitsland buitengewoon gespecialiseerd is in zendingscorporaties; er zijn 10-1500 zendende verenigingen en dan nog als baldt conatit hulptorganisaties van den Eär sie transferiert sein. Wie hier meer van 10. Wolthero de Brun ist het prachtige boek: „Das